

ZAWIESZENIE EMERYTURY Z ZER NA RZECZ EMERYTURY Z ZUS

<https://fssm.pl/zawieszenie-emerytury-z-zer-na-rzecz-emerytury-z-zus>

9 lipca 2019 r.

INFORMACJA PRAWNA

dotycząca możliwości i warunków zawieszenia pobierania świadczenia emerytalnego lub rentowego z Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA na rzecz prawa do emerytury lub renty z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Obserwujemy w pełni zrozumiałe zainteresowanie Koleżanek i Kolegów ewentualnym zawieszeniem pobierania świadczenia emerytalnego lub rentowego, otrzymywanego dotychczas w ramach zaopatrzenia emerytalnego z ZER MSWiA na rzecz prawa do emerytury lub renty z ZUS. Są wśród nas osoby, które taki ruch już wykonały. Zainteresowanie to wynika z potrzeby poszukiwania każdej możliwości poprawy, chociażby w niewielkim stopniu, często skrajnie trudnej sytuacji finansowej powstałej w związku z wejściem w życie ustawy represyjnej. W związku z tym postaramy się przedstawić zasadnicze elementy strony formalno-prawnej tego zagadnienia, jak my je widzimy oraz warunki, jakie muszą być spełnione, aby pomysł ten był możliwy do zrealizowania. Na początek kilka istotnych informacji ogólnych porządkujących naszą wiedzę w tym zakresie.

1. Emerytura mundurowa/emerytura z ZUS.

- Świadczenia wypłacane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i zaopatrzenie emerytalne wypłacane ZER MSWiA, czyli bezpośrednio z budżetu państwa, **są świadczeniami podlegającymi odrębnym uregulowaniom prawnym**. Tak w ogóle to wiemy, że różnią się one warunkami, jakie należy spełnić, aby móc skorzystać z danego świadczenia, metodą obliczania należnej ich wysokości, a także rodzajami samych świadczeń określonymi przez ustawodawcę.
- Osoby, które **pozostały w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.** i mają ustalone prawo do policyjnej emerytury lub renty inwalidzkiej, przyznane na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...)* [dalej będziemy ją nazywali ustawą zaopatrzeniową], mają możliwość ubiegania się o ustalenie prawa do świadczenia emerytalno-rentowego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale po spełnieniu warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), dalej będziemy ją nazywali ustawą o FUS.

2. Emerytura z ZUS.

1) Osobom urodzonym **po dniu 31 grudnia 1948 r.** przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego (od 1 października 2017):

- co najmniej 60 lat dla kobiet,
- co najmniej 65 lat dla mężczyzn,

jeżeli podlegali ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przynajmniej 1 dzień, np. jako:

- pracownicy,
- osoby prowadzące działalność pozarolniczą, a także
- osoby, które przed wejściem w życie ustawy podlegały ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu (warunek ten nie jest spełniony przez osoby, które podlegały wyłącznie ubezpieczeniu społecznemu rolników w KRUS).

Uwaga 1. *szczegółowe informacje na stronie internetowej ZUS: www.zus.pl/emerytura-w-wieku-powszechnym-dla-urodzonych-po-31-grudnia-1948-r.*

Uwaga 2.

- *W zakresie ww. wieku emerytalnego mamy kilka szczególnych odrębności, które nas nie koniecznie dotyczą; szczególnie zainteresowanych odsyłamy do art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184 ustawy o FUS.*
- *W przypadku tych osób staż ubezpieczeniowy nie ma wpływu na przyznanie prawa do emerytury [wystarczy jeden dzień]. Ma jednak istotny wpływ na ustalenie jej wysokości. Od stażu ubezpieczeniowego zależy też prawo ustalenia emerytury minimalnej z ZUS.*
- *Wysokość emerytury z ZUS obliczana jest poprzez podzielenie podstawy obliczenia emerytury przez tzw. „średnie dalsze trwanie życia”. Do ustalenia „podstawy obliczenia emerytury” uwzględnia się:*
 - a. *zwaloryzowany kapitał początkowy;*
 - b. *zwaloryzowane składki na ubezpieczenie emerytalne, które zostały zapisane na koncie danej osoby w ZUS po 1998 r. (do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego zaczniemy wypłacać Ci emeryturę);*
 - c. *w przypadku osoby - członka otwartego funduszu emerytalnego (OFE) - zwaloryzowane środki, które są zapisane na jej subkoncie w ZUS (w tym również przeniesione z OFE).*

(Zainteresowanych szczegółowymi warunkami nabycia prawa do emerytury w ramach powszechnego systemu emerytalnego odsyłamy na stronę internetową ZUS: www.zus.pl).

2) Osobom urodzonym **przed dniem 1 stycznia 1949 r.** przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- mają odpowiedni staż ubezpieczeniowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a ustawy o FUS. dot. zamiany renty z tytułu niezdolności do pracy na emeryturę.

Uwaga! Emerytura tych osób składa się z dwóch części: socjalnej oraz stażowej. Część socjalna – to stały, obowiązkowy i ustalony w jednej wysokości składnik emerytury. Jest on obliczany jako 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku o emeryturę lub powstania prawa do tego świadczenia. Np. do emerytur przyznawanych od 1 marca 2017 r. do 28 lutego 2018 r. część socjalna wynosiła 845,85 zł. (24% z kwoty bazowej wynoszącej 2536,87 zł. Natomiast część stażowa - jest tym składnikiem emerytury, który odzwierciedla wymiar przebytych okresów składkowych i nieskładkowych oraz podstawę wymiaru emerytury. Ustala się ją, licząc po 1,3% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok okresów składkowych i po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok okresów nieskładkowych.

(Szczegółowe informacje w tym zakresie na stronie internetowej ZUS: www.zus.pl/emerytura-dla-urodzonych-przez-1-stycznia-1949-r.).

3. Pojęcia: okresy składkowe i nieskładkowe, kapitał początkowy, staż ubezpieczeniowy.

1) Okresy składkowe – to okresy związane z aktywnością zawodową. Chodzi tu o okresy zatrudnienia, samodzielnego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe (np. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej) oraz inne okresy uwzględniane jako okresy składkowe);

(Uwaga! Okresami składkowymi są też w okresy pełnionej służby w:

- Policji (Milicji Obywatelskiej),
- Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego oraz Centralnym Biurze Antykorupcyjnym,
- Straży Granicznej,
- Służbie Więziennej,

- Państwowej Straży Pożarnej,
- Służbie Celnej,
- Służbie Celno – Skarbowej
- Biurze Ochrony Rządu [Służbie Ochrony Państwa],
- Straży Marszałkowskiej).

Wymaganiem przez ZUS dowodem na to jest świadectwo służby lub inne zaświadczenie organów, w których była ona pełniona.

2) Okresy nieskładkowe - są to okresy braku aktywności zawodowej, które są uwzględniane przy ustalaniu emerytury i renty (np. okres nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, czy okresy pobierania zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego). *(Uwaga! Przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych).* Szczegółowe informacje pod adresem: <https://www.zus.pl/swiadczenia/emerytury/okresy-uwzględniane-przy-ustalaniu-prawa-do-emerytury-i-renty-i-obliczaniu-wysokosci-tych-swadczen>.

3) Kapitał początkowy - to kwota, która zastępuje sumę składek zgromadzonych przez osoby, które pracowały przed 1999 rokiem, a więc przed utworzeniem indywidualnych kont w ZUS. Kapitał początkowy jest odtwarzany na podstawie stażu ubezpieczeniowego oraz wysokości zarobków danej osoby przed wspomnianym wyżej rokiem. *(Uwaga! Musimy pamiętać, że wiele zakładów pracy, które funkcjonowały do końca 1998 r., może już nie istnieć i w związku z tym można mieć trudności ze znalezieniem dokumentów niezbędnych do ustalenia kapitału początkowego, szczególnie potwierdzających zarobki. Tak więc ten, kto rozważa pobieranie emerytury w ramach powszechnego systemu emerytalnego, powinien złożyć do ZUS wniosek o wyliczenie kapitału początkowego wraz z dokumentami potwierdzającymi okresy zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia);*

4) Staż ubezpieczeniowy - to suma zaliczalnych okresów składkowych i nieskładkowych), który od 1 października 2017 r. wynosi 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

4. Ustalenie prawa do emerytury z ZUS następuje na **wniosek** ubezpieczonego lub jego pełnomocnika. *(Uwaga! Formularze ZUS Rp-1 E lub EMP, można pobrać ze strony internetowej zus.pl).* Jeżeli emerytura ma być przekazywana na nasz rachunek, musimy podać jego numer, nazwę i adres banku. Ci, którzy nie ustalili jeszcze kapitału początkowego, powinni wraz z wnioskiem złożyć komplet dokumentów potwierdzających okresy zatrudnienia przed 1 stycznia 1999 roku i wysokość wynagrodzenia. Podstawowym dokumentem potwierdzającym wysokość

wynagrodzenia jest zaświadczenie wystawione przez pracodawcę na druku Rp-7 na podstawie dokumentacji płacowej pracownika. Do wniosku trzeba też dołączyć świadectwo od ostatniego pracodawcy potwierdzające rozwiązanie stosunku pracy.

5. Istnieje kilka sposobów dostarczenia wniosku do ZUS. Obok osobistej wizyty w oddziale, można wybrać drogę internetową - poprzez profil na PUE ZUS. W tym przypadku wymagane jest jednak uwierzytelnienie wniosku za pomocą profilu zaufanego ePUAP lub podpisu elektronicznego.

6. Wniosek o emeryturę można składać już na trzydzieści dni przed osiągnięciem wieku emerytalnego.

7. Prawo do emerytury, nabywamy z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego, ale przyznaje się ją nie wcześniej niż od miesiąca, w którym złożymy wniosek.

8. Na emeryturę można przejść w każdym miesiącu, ale zdecydowanie najmniej korzystnym miesiącem na składanie wniosków jest czerwiec. Najbardziej zaś korzystnym - lipiec, sierpień lub wrzesień. Wynika to z mechanizmu waloryzacji składek emerytalnych.

9. Zbieg emerytury z ZUS i emerytury mundurowej.

W przypadku spełnienia warunków nabycia prawa zarówno do emerytury z ZUS, jak i zaopatrzenia emerytalnego, nie można pobierać obydwu świadczeń równolegle. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami prawa uprawnionemu przysługuje świadczenie wyższe lub też może on skorzystać z możliwości samodzielnego wybrania świadczenia. Istotny jest fakt, iż okres uwzględniony przy ustaleniu prawa do emerytury na podstawie jednego porządku prawnego nie może zostać uwzględniony także przy ustalaniu prawa na podstawie przepisów innego porządku prawnego. W prawie polskim istnieje zatem zasada nie dublowania okresów, na podstawie których wypłacane jest świadczenie emerytalne, pomimo iż w *ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* istnieje możliwość zaliczenia okresów służby mundurowej jako okresów składkowych (patrz pkt 3).

WNIOSKI:

1. Istnieje możliwość odejścia od pobieranego dotychczas świadczenia w ramach zaopatrzenia emerytalno-rentowego z ZER MSWiA na rzecz prawa do emerytury/renty z ZUS. Oczywiście jest to uzależnione od spełnienia wyżej opisanych warunków formalnych. Wskazał na to, między innymi, Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 21 grudnia 2010 r. (III AuA 728/10) stwierdzając, że osoba pobierająca emeryturę mundurową, spełniająca także przesłanki nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

może nabyć prawo do tej emerytury i wybrać emeryturę z systemu powszechnego, jako jedno z dwóch zbiegających się świadczeń.

2. Naliczona (dla osób spełniających te warunki) emerytura z ZUS w większości przypadków będzie jednak niższa niż świadczenie „mundurowe” przed jego zmniejszeniem na mocy ustawy represyjnej z 16 grudnia 2016 r., ale może być wyższa niż świadczenie otrzymywane obecnie. Wybór świadczenia z ZUS, co do zasady, jest korzystny dla osób, które miały dłuższe okresy pracy „cywilnej” i inne okresy składkowe (np. służba wojskowa, działalność kombatancka) przed podjęciem służby i/albo po jej zakończeniu, a szczególnie dla tych z nas, którzy w okresach składkowych „cywilnych” otrzymywali wysokie wynagrodzenia przez dłuższy okres czasu. Jednak nie ma tu prostego algorytmu – każdy przypadek wymaga odrębnego przeanalizowania i wyliczenia w trybie indywidualnym.
3. Przed podjęciem decyzji o odejściu od pobierania świadczenia z ZER sugerujemy rzeczową analizę i oszacowanie potencjalnego „zysku” wynikającego z takiego ruchu. Wydaje się jednak już teraz, że zmiana organu emerytalnego w naszej obecnej sytuacji i trudny do oszacowania okres oczekiwania na korzystny wyrok sądowy lub rozstrzygnięcie ustawodawcze, może być dla niektórych z nas korzystna. W tym celu należy wykonać następujące kroki:

- Udać się do najbliższego oddziału lub jednostki ZUS z dowodem osobistym, gdzie w „Punkcie obsługi interesantów”, można uzyskać wszelkie interesujące nas informacje, w tym ustalić, czy posiadamy naliczony kapitał początkowy. Jeśli okaże się, że tak jest, a wszystkie składki ZUS opłacone za nas po 1 stycznia 1999 r. z zatrudnienia „cywilnego” są już wprowadzone do systemu informatycznego, możemy poprosić o symulację wysokości świadczenia na dzień zapytania, bez konieczności składania wniosku o emeryturę z ZUS.

(Uwaga! Wykaz wydziałów, inspektoratów i biur terenowych ZUS, wraz z godzinami ich urzędowania na stronie: www.zus.pl)

- Jeżeli kapitału początkowego nie mamy, wówczas należy pobrać z oddziału ZUS albo z jego strony internetowej:
 - Wniosek w sprawie kapitału początkowego (druk **EKP**) https://www.zus.pl/wzory-formularzy/kapital-początkowy/kapital-początkowy/-/publisher/details/1/wniosek-ekp/ZUS_KP-1
 - Druk informacji o okresach składkowych i nieskładkowych do wypełnienia (druk **ERP-6**), celem naliczenia kapitału początkowego: (należy w nim podać również okresy służby):
 - <https://www.zus.pl/wzory-formularzy/emerytury-renty/przyznanie-emerytury/-/publisher/details/1/informacja-erp-6/66461>

(Uwaga! Według uzyskanych w ZUS informacji dokumenty niezbędne jako załączniki do EKP i ERP-6 potwierdzające zatrudnienie „cywilne” przed 1 stycznia 1999 r., jeśli zostały złożone w ZER MSWiA jako załączniki do wniosku o naliczenie lub przeliczenie emerytury mundurowej, należy uzyskać w oryginałach i w tym celu wystąpić do ZER o ich wydanie i zastąpienie ich w aktach Zakładu kopiami uwierzytelnionymi za zgodność z oryginałem).

4. Jeżeli w dokumentach o zatrudnieniu sprzed 1999 r. brak informacji o zarobkach, należy takowe uzyskać od byłych pracodawców (jeśli istnieją nadal, jeśli zaś nie - to u ich następców prawnych albo w archiwach, do który je przekazano). Natomiast w razie całkowitego braku możliwości uzyskania danych o zarobkach, zawrzeć to w druku ERP-9. Tak więc mogą okazać się niezbędne formularze:

- o Oświadczenie o braku niezbędnych dokumentów o zatrudnieniu (druk ERP-9):<https://www.zus.pl/wzory-formularzy/emerytury-renty/przyznanie-emerytury/-/publisher/details/1/oswiadczenie-erp-9/72522>,

oraz

- o Formularz zeznania świadka, który potwierdza fakt i okres zatrudnienia (druk ERP-8):<https://www.zus.pl/wzory-formularzy/emerytury-renty/przyznanie-emerytury/-/publisher/details/1/zeznanie-swiadka-erp-8/66378>

5. Potrzebne będzie również świadectwo służby albo zaświadczenie o okresie (okresach) pełnienia służby stanowiących podstawę wydania przez ZER decyzji o przyznaniu emerytury „mundurowej”. Powinien je wydać na podstawie posiadanych akt ZER MSWiA na wniosek uprawnionego.

6. W oparciu o zgromadzone dokumenty ZUS wyliczy kapitał początkowy i wyda decyzję o jego ustaleniu. Po uzyskaniu tej decyzji zwracamy się o wyliczenie wysokości świadczenia, jakie przysługiwałoby nam z ZUS. Jeśli porównanie wypadnie na korzyść ZUS, występujemy z wnioskiem o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, (druk EMP) na formularzu uzyskanym w oddziale ZUS lub pod adresem: <https://www.zus.pl/wzory-formularzy/emerytury-renty/przyznanie-emerytury/-/publisher/details/1/wniosek-emp/72569>

7. Rozpoczęcie pobierania świadczenia z powszechnego systemu emerytalnego (ZUS) musi poprzedzać nasz wniosek o zawieszenie pobierania świadczenia z ZER.

8. Po odzyskaniu odebranych nam bezprawnie świadczeń emerytalnych, nie ma przeszkód prawych w powrocie do systemu emerytalnego służb mundurowych na obowiązujących zasadach.

9. Wybór świadczenia z systemu powszechnego (ZUS) nie pozbawia nas innych świadczeń i uprawnień przysługujących emerytom i rencistom policyjnym, np. świadczenia z funduszu socjalnego.

10. **Ważna uwaga!** Jesteśmy zobowiązani zwrócić uwagę Koleżanek i Kolegów na istotną niewiadomą. Poruszamy się bowiem w obszarze nie mającym precedensu, stąd też nie na wszystkie pytania, które może postawić osoba zamierzająca przejść do powszechnego systemu emerytalnego, jesteśmy w stanie teraz odpowiedzieć. Otóż naszym zdaniem, w przyszłości, tj. po odzyskaniu naszego prawa do emerytury lub renty w pełnej, należnej nam wysokości, może powstać problem z odzyskaniem różnicy między łączną kwotą emerytury lub renty ustalonych przez ZER (przed obniżeniem świadczenia) a kwotą łączną otrzymaną z ZUS w danych okresie czasowy (oczywiście nie wiemy jakim). Wydaje się, że po świadomym wyborze przez nas świadczenia z ZUS, ZER nie będzie czuł się zobowiązany do dokonania takiego wyrównania „zaległości”. Wówczas pozostanie nam tylko droga sądowa. Nie twierdzimy, że nasze obawy są w pełni uzasadnione, ale podnosić je musimy. Niezależnie od tego postaramy się poszukiwać odpowiedzi na tak sformułowane pytanie i wątpliwości.

Komisja Prawna FSSM RP